

інформаційних відносин, напрями пріоритетного фінансування та інвестування суміжних галузей народного господарства, активізувати впровадження вітчизняних інформаційних технологій.

Література

1. Державна інформаційна політика. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mereg.org.ua/law/projects/derzh-polityka>.
2. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 рр. Послання Президента України до Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/>.
3. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України. Аналітичне дослідження. – К., 2007.
4. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.eurorex.kiev.ua/ukrainian/Ukraine_eu/020.html.
5. Deutsch K. The Process of Integration among States// Basic Texts in International Relations. The Evolution of Ideas about International Society/ the estate of Evan Luard, 1992.
6. <http://europa.eu.int>.

Лях І.І.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ПРОМИСЛОВОСТІ

У вирішенні завдань стійкого розвитку промисловості важливе місце належить активізації інтеграційних процесів, що створює необхідні умови для ефективності процесу виробництва. Реорганізація підприємств, значні недоліки в приватизації привели до деформації відносин між галузями, що відбилося на реалізації промислової продукції, зниженні продуктивності праці, тощо. В зв'язку з цим актуальність процесів інтеграції в умовах ефективного механізму господарювання, вдосконалення організаційно-економічних відносин між різними підприємствами і галузями на різних рівнях управління є вельми своєчасним.

В економічній літературі питання розвитку інтеграційних процесів з'явилися предметом дослідження таких відомих учених, як О. Советова, О. Чаянова, М. Кондратьєва, С. Струмліна та інших. Для проведення дослідження щодо вибору найбільш ефективних форм інтеграції в промисловості вирішальне значення мали роботи як теоретичного, так і практичного характеру, виконані Є. Бергманом, Б. Гарретом, Є. Дахменом, П. Кругманом, К. Морганом, Е. Менсфілдом, Л. Гохбергом, Г. Кітовою, Т. Кузнецовою, С. Дуденковим, А. Міграняном, Л. Гануцаком, Г. Паламарчуком, М. Уваровим та ін. Не дивлячись на велику кількість публікацій з даної проблеми, багато аспектів регулювання

процесів інтеграції в промисловості є невисвітленою або потребують удосконалення.

Проведений аналіз щодо формування інноваційної політики національного і регіонального рівнів дає можливість стверджувати, що без інновацій неможливо забезпечити конкурентоспроможність країни, її регіонів та окремих його господарюючих суб'єктів, особливо наукомісткого характеру. Інтеграція в світовий економічний простір передбачає, як обов'язкову умову, інноваційність регіону, а саме: адаптивність до умов ринку, що змінюються на інноваційних засадах; оновлення технологій виробництва і продукції, що випускається; технологічну інтеграцію з іншими регіонами.

Організаційним механізмом здійснення інтеграційних процесів, як одним із сучасних напрямків удосконалення управління інноваційним розвитком суб'єктів господарювання у промисловості України та її регіонах, є сучасні інноваційні утворення. В цьому зв'язку відзначимо, що Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» в рамках забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки визначені середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності на 2011-2021 роки [1]. Одним із заходів реалізації таких напрямів загальнодержавного, галузевого і регіонального рівнів державою запропоновано розвиток інноваційної інфраструктури, а саме сучасних утворень - інноваційних центрів, технологічних парків, наукових парків, технополісів, інноваційних бізнес-інкубаторів, центрів трансферу технологій, інноваційних кластерів, венчурних фондів, тощо. Джерела національної конкурентоспроможності зміщуються у бік таких чинників, як висока продуктивність праці, володіння новітніми технологіями, а також економічне середовище та ефективні засоби регулювання економіки, що сприяють технологічному лідерству і виробленню успішної глобальної конкурентної стратегії.

Зазначимо, Концепцією проекту Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2017 року від 9 липня 2008 р. № 947-р. запропоновано структурно-інноваційне удосконалення виробництва здійснювати шляхом впровадження моделі кластерної організації промисловості [2]. Тому, в рамках виконання програми розвитку промисловості особливого значення набуває впровадження такої поширеної у світовій практиці організаційної моделі як територіально-галузеві виробничі системи малих і середніх підприємств, або кластери.

Аналіз робіт по теорії і практиці використання кластерного підходу показує, що найдинамічніше розвиваються ті регіони, де сформувалися саме *інноваційні кластери* як об'єднання різних організацій (промислових компаній, дослідницьких центрів, наукових установ, органів державного управління, профспілок, громадських організацій та ін.), що використовують трансформацію ринкового механізму для швидшого і ефективнішого розподілу нових знань, відкриттів і винаходів. У кластері інновації - продукт діяльності декількох фірм або дослідних інститутів - поширюються по мережі взаємозв'язків у спільному регіональному економічному просторі. Кластерні об'єднання є однією з найефективніших форм організації інноваційних процесів, за якої на ринку кон-

курують уже не окремі підприємства, а цілі комплекси, що скорочують свої трансакційні витрати завдяки сумісній технологічній кооперації компаній. Об'єднання ресурсів та інноваційних потенціалів, довгострокова взаємодія і співробітництво фірм, розвиток їх взаємної довіри набагато швидше зумовлюють сумісну генерацію нововведень.

Суттєвою ознакою, яка відрізняє кластер від формального об'єднання підприємств, є наявність повного ланцюжка створення додаткової вартості - від постачальників до кінцевих споживачів - за умови забезпеченості учасників кластера спеціалізованими ресурсами, послугами, інфраструктурою. При цьому між підприємствами кластера зберігаються конкурентні відносини, вони не втрачають своєї господарської та юридичної самостійності, а зв'язок базується на спільному використанні наявних конкурентних переваг. В умовах ринкової економіки основною відмінністю, але разом з тим й перевагою кластерного підходу над іншими формами інтеграції (які більш детально розкрито у статті [3]) можна вважати ефективне поєднання у межах кластера співробітництва й конкуренції, що дає змогу виводити всіх учасників об'єднання на якісно новий рівень розвитку.

Досвід найбільш розвинених країн показує, що конкурентні переваги досягаються та утримуються шляхом боротьби за інноваційність у виробництві, заснованих на актуальній для нашого часу економіці знань. Інноваційність виробництва трансформується в політику формування конкурентоспроможних *промислових кластерів*, що увійшла до національних програм економічного розвитку багатьох країн. Змістом промислової політики повинні стати організація і підтримка промислових кластерів - точок зростання майбутньої конкурентоспроможності економіки території. По суті, промислова політика є стратегічним орієнтиром для поліпшення конкурентних переваг регіону, а кластери є реальним механізмом її досягнення на певній території.

Важливість питання про активізацію інтеграційних процесів у промисловості з визначенням переваг кластерного підходу над іншими формами інтеграції дає можливість зробити наступні висновки та пропозиції:

1. При формуванні національної інноваційної системи необхідний раціональний підхід щодо створення умов для появи низки різноманітних структур, що інтегруються і покликані забезпечити досягнення високого рівня підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців з перспективних напрямів науки і техніки, поліпшення якості освіти і ефективності наукових досліджень.

2. Регіональна промислова політика повинна бути спрямована на «виращування» регіональних конкурентних переваг, а кластерна політика є визначеним механізмом щодо реалізації стратегічних цілей регіону, у тому числі його інноваційного розвитку.

3. З метою активізації процесів становлення вітчизняної системи промислових кластерів необхідно розпочати розробку і реалізацію пілотних проектів з розвитку економічної бази територій шляхом цілеспрямованого формування кластерів у визначених регіонах з фінансовою підтримкою цих проектів і подальшим широким розповсюдженням набутого досвіду. Здійснити пілотні проекти для різних типів територій, де за існуючих умов доцільно створювати «то-

чки зростання» національного науково-технічного потенціалу та інноваційного розвитку виробництва.

4. При розробці системи заходів стимулювання розвитку кластерів на рівні регіонів необхідно включити у сферу компетенції місцевої (регіональної) влади положення щодо відповідальності за організацію створення та розвитку кластерів у найбільш перспективних галузях. При цьому держава має сприяти ліквідації перешкод на шляху до створення вітчизняних кластерів на рівні потенційних учасників об'єднання шляхом розробки державних заходів прямої та непрямої підтримки процесів кластеризації, що сприятиме самоорганізації підприємств у напрямку інтеграції зусиль для прискорення темпів розвитку та формування різноманітних ланцюгів технологічної кооперації у найбільш перспективних сферах.

Література

1. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 08.09.2011р. № 3715-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3715-17>.

2. Концепція проекту Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2017 року [Електронний ресурс] / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 липня 2008 р. N 947-р. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=947-2008-%F0>.

3. Землянкін А.І. Про формування в регіоні інтеграційних утворень з урахуванням трансферу знань / А.І. Землянкін, І.І. Лях // Город, регион, государство: экономико-правовые проблемы хозяйствования: сб. науч. тр: том 1. - Донецк: ООО «НОУЛИДЖ». – 2010.- С. 276-280.

Николук В.П.

ФІНАНСОВА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Країни Центральної та Східної Європи (ЦСЄ) та їхні валюти, стають дедалі більш привабливими для інвесторів, особливо порівняно з Єврозоною та євро. Причину таких тенденцій полягає у тому, що, починаючи з 2009 року, більшість країн ЦСЄ розпочали масштабні стабілізаційні програми, які мали на меті пристосування до нового фінансового середовища та умов зростання, тоді як периферійні країни Єврозони занадто довго зволікали з цим процесом. Особливої уваги потребує той факт, що в даному регіоні відбулося різке падіння внутрішнього кінцевого попиту, що дозволило значно скоротити нестійкий дефіцит поточного рахунку,

Аналітики Raiffeisen Research вказують на тенденцію зниження темпів економічного зростання, в тому числі, і в країнах ЦСЄ, що пов'язано зі спові-